

Avalent>Õigusaktid ja kohtupraktika>Liikmesriigi õigus

Juhime tähelepanu sellele, et käesoleva lehekülje originaalkeelset versiooni on hiljuti muudetud. Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.

Swipe to change

horvaadi

Liikmesriigi õigus

Horvaatia

Horvaatia Vabariigi põhiseadus

Horvaatia Vabariigi põhiseadus (*Ustav Republike Hrvatske*)

Horvaatia Vabariigi 22. detsembri 1990. aasta põhiseadusega (edaspidi „1990. aasta põhiseadus”) kehtestati uus 1990. aasta põhiseaduslik kord ning põhiseaduses määratleti Horvaatia Vabariigi konstitutsioonikohtu (edaspidi „konstitutsioonikohus”) koosseis ning pädevuse laad ja ulatus.

1990. aasta põhiseadus sisaldab järgmisi sätteid.

Konstitutsioonikohus (*Ustavni sud*) koosneb 11 kohtunikust, kelle valib kaheksaks aastaks ametisse esindajatekoda (*Zastupnički dom*) Horvaatia Vabariigi parlamendi (*Hrvatski sabor*) maakondade koja (*Županijski dom*) ettepaneku alusel silmapaistvate õigusvaldkonna ekspertide, eelkõige kohtunike, prokuröride, advokaatide/õigusnõustajate ja ülikoolide õigusteaduse professorite hulgast.

Konstitutsioonikohus valib kohtu esimehe, kelle ametiaeg kestab neli aastat. Konstitutsioonikohtu kohtunikud ei tohi täita mis tahes muid avalikke või kutsealaseid ülesandeid.

Konstitutsioonikohtu kohtunikel on samasugune puutumatus nagu Horvaatia parlamendi liikmetel.

Konstitutsioonikohtu kohtuniku võib ennetähtaegselt ametist vabastada kohtuniku enda avalduse alusel, tema vangimõistmise korral või juhul, kui konstitutsioonikohus ise leiab, et kohtunik on kehvalt võimetu oma ametikohustusi täitma.

1990. aasta põhiseaduse kohaselt on konstitutsioonikohtul järgmine põhiline pädevus.

Konstitutsioonikohus otsustab, kas seadused on põhiseadusega kooskõlas, ja tunnistab põhiseadusega vastuolus olevad seadused kehtetuks.

Kohus teeb otsuseid muude õigusaktide põhiseadusele ja seadustele vastavuse kohta ning tunnistab põhiseadusega vastuolus olevad või ebaseaduslikud õigusaktid kehtetuks.

Konstitutsioonikohus kaitseb põhiseadusega tagatud inim- ja kodanikuõigusi ning põhi- ja kodanikuvabadusi põhiseadusliku kaebuse esitamise algatatud menetlustes.

Kohus teeb otsuseid seadusandlike, täidesaatvate ja kohtuorganite vahelistes kohtualluvusvaidlustes.

Konstitutsioonikohus teeb järelevalvet erakondade programmide ja tegevuse põhiseaduslikkuse üle ning võib keelata erakonna töö, kui on oht, et erakonna programmi või tegevusega võidakse rikkuda Horvaatia Vabariigi demokraatlikku põhiseaduslikku korda, sõltumatust, ühtsust või territoriaalset tervikkust.

Kohus teeb järelevalvet valimiste ja üleriigiliste rahvahäälte põhiseaduslikkuse ja õiguspärasuse üle ning lahendab selliseid valimistega seotud vaidlusi, mis ei kuulu teiste kohtute pädevusse.

Horvaatia Vabariigi valitsuse ettepanekul teeb konstitutsioonikohus kindlaks, kas vabariigi president on kehvalt võimetu täitma oma ametiülesandeid. Sellisel juhul võtab vabariigi presidendi ametikohustused ajutiselt üle Horvaatia parlamendi esimees.

Menetlustes, mis algatatakse Horvaatia parlamendi esindajatekoja kõigi liikmete kahekolmandikulise häälteenamusega, teeb konstitutsioonikohus kõigi kohtunike kahekolmandikulise häälteenamusega otsuse vabariigi presidendile süüdistuse esitamise kohta. Kui konstitutsioonikohus otsustab süüdistuse esitamise kasuks, lõpevad põhiseadusest tulenevalt vabariigi presidendi volitused.

1990. aasta põhiseaduses on samuti sätestatud, et põhiseadusliku aktiga reguleeritakse konstitutsioonikohtu kohtunike valimise tingimusi ja nende ametiaja lõpetamist, põhiseaduslikkuse järelevalvet ja õiguspärasuse kontrolli menetluse algatamise tingimusi ja ajapiiranguid, konstitutsioonikohtu otsuste tegemise korda ja otsuste õigusmõju, põhiseadusega tagatud vabaduste ning inim- ja kodanikuõiguste kaitset ning muid konstitutsioonikohtu ülesannete täitmise ja tööga seotud olulisi küsimusi. Lisaks on põhiseaduses sätestatud, et kõnealune põhiseaduslik akt tuleb võtta vastu põhiseaduse muutmiseks ette nähtud korras.

Alates 1990. aastast ei ole peale Horvaatia Vabariigi konstitutsioonikohut käsitleva põhiseadusliku akti olnud vaja võtta vastu muid põhiseaduses endas sätestatud korra kohaselt vastuvõetavaid akte, s.t akte, millele põhiseadusega antakse põhiseaduslik jõud. See asjaolu annab selgelt tunnistust sellest, kui oluline on põhiseaduslikkuse järelevalvet ja kui suur on selle roll Horvaatia Vabariigi õiguskorras.

Kooskõlas 1990. aasta põhiseadusega võttis Horvaatia parlament 1991. aasta märtsis vastu esimese põhiseadusliku akti Horvaatia Vabariigi konstitutsioonikohtu kohta (edaspidi „1991. aasta põhiseaduslik akt”), millega arendati edasi konstitutsioonikohtu pädevust, mis on sätestatud 1990. aasta põhiseaduses.

1990. aasta põhiseadust muudeti esimest korda 1997. aasta lõpus, mil võeti vastu põhiseaduslik akt Horvaatia Vabariigi põhiseaduse muutmise ja täiendamise kohta. Selle aktiga ei muudetud ega täiendatud 1990. aasta põhiseaduse neid sätteid, millega reguleeritakse konstitutsioonikohtu pädevust.

1999. aasta septembris võttis parlament vastu uue põhiseadusliku akti Horvaatia Vabariigi konstitutsioonikohtu kohta (edaspidi „1999. aasta põhiseaduslik akt”).

Teist korda muudeti põhiseadust 2000. aasta lõpus, mil võeti vastu Horvaatia Vabariigi põhiseaduse muutmise seadus. Nende põhiseadusesse tehtud muudatustega laiendati olulisel määral konstitutsioonikohtu pädevust ja kohtunike arvu suurendati algselt 11-lt kohtunikult 13-le. Lisaks juba 1990. aasta põhiseaduses sätestatud pädevusele anti konstitutsioonikohtule järgmised uued volitused:

õigus kontrollida seaduste põhiseadusele vastavust ning muude mitte enam jõus olevate õigusaktide põhiseadusele vastavust ja õiguspärasust tingimusel, et selliste õigusaktide kehtivuse lõppemise ja põhiseaduslikkuse järelevalvet menetluse algatamise taotluse esitamise vahele ei jää üle ühe aasta;

õigus jälgida põhiseaduslikkuse ja õiguspärasuse rakendamist ning anda Horvaatia parlamendi esindajatekojale teada igasugusest konstitutsioonikohtu tuvastatud põhiseadusvastasusest ja õigusvastasusest;

kui kohus leiab, et pädev asutus ei ole välja andnud põhiseaduse, seaduste ja muude õigusaktide sätete rakendamiseks vajalikku akti, mille ta oli kohustatud välja andma, peab konstitutsioonikohus teavitama sellest Horvaatia Vabariigi valitsust. Kui tegemist on aktiga, mille oleks pidanud välja andma valitsus, peab kohus teavitama olukorrast Horvaatia parlamendi esindajatekoda;

õigus võtta Horvaatia Vabariigi valitsuse ettepaneku alusel vastu otsus, mille kohaselt võtab Horvaatia parlamendi esimees ajutiselt üle vabariigi presidendi ülesanded juhul, kui vabariigi president ei saa märkimisväärse ajavahemiku jooksul oma ametiülesandeid täita haiguse või töövõimetuse tõttu, ja eelkõige juhul, kui president ei ole suuteline tegema otsust oma ametikohustuste delegeerimiseks ajutisele kohusetäitjale;

õigus anda eelnev nõusolek vabariigi presidendi kinnipidamiseks või tema vastu kriminaalmenetluse algatamiseks;

õigus teha otsus apellatsiooni kohta, mis on esitatud riikliku justiitsnõukogu otsuse peale, millega vabastatakse kohtunik ametist, ning õigus teha otsus apellatsiooni kohta, mis on esitatud riikliku justiitsnõukogu otsuse peale, mis käsitleb kohtuniku distsiplinaarvastutust. Mõlemal juhul tuleb otsus teha 30 päeva jooksul apellatsiooni esitamisest (otsuse peale ei saa esitada põhiseaduslikku kaebust).

Kolmandat korda muudeti 1990. aasta põhiseadust 2001. aasta alguses. Sellel korral ei muudetud ega täiendatud neid 2000. aasta redaktsiooni sätteid, millega oli olulisel määral laiendatud konstitutsioonikohtu pädevust võrreldes 1990. aasta põhiseaduse kohase pädevusega. Nende muudatustega viidi põhiseaduse konstitutsioonikohtu käsitlevas osas kasutatud terminid kooskõlla inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioonis kasutatud terminitega. Peale selle jäeti põhiseaduse konstitutsioonikohtu käsitlevatest sätetest välja kõik viited Horvaatia parlamendi esindajatekojale ja maakondade kojale, sest põhiseadusesse 2001. aastal tehtud muudatuste kohaselt muudeti riigi parlament ühekojaliseks (maakondade koda kaotati ja viited esindajatekojale asendati viidetelega Horvaatia parlamendile).

2002. aasta märtsis võeti vastu põhiseaduslik akt Horvaatia Vabariigi konstitutsioonikohtu käsitleva põhiseadusliku akti muutmise ja täiendamise kohta, millega viidi 1999. aasta põhiseadusliku akti tekst kooskõlla konstitutsioonikohtu laiendatud pädevusega, mis anti kohtule põhiseaduse 2000. aasta muutmise seadusega. See akt on endiselt jõus.

1963. aastal kehtestati Horvaatia Vabariigis põhiseaduslikkuse järelevalve ja 1964. aastal alustas tegevust konstitutsioonikohus.

Horvaatia Vabariigis võib põhiseaduslikkuse järelevalve jagada ajalooliselt kaheks perioodiks.

Endises Horvaatia Sotsialistlikus Vabariigis tehti põhiseaduslikkuse järelevalvet aastatel 1963–1990. Sellel perioodil oli Horvaatia üks kuuendist endise Jugoslaavia Föderatiivse Sotsialistliku Vabariigi föderaalset üksusest (vabariigist).

Tänapäeva Horvaatia Vabariigis tehakse põhiseaduslikkuse järelevalvet alates 1990. aastast, s.t alates Horvaatia Vabariigi iseseisvumisest ja autonoomseks vabariigiks saamisest.

Kõige olulisemad kriminaalõiguse valdkonna õigusaktid

Kriminaalõigus

Karistusseadustik

Kriminaalmenetluse seadus

Väärteomenetluse seadus

Alaealiste asjade kohtute seadus

Vaimse häirega isikute kaitse seadus

Seadus, mis käsitleb aegumistähtaaja puudumist sõjaaegse spekulatsiooniga, turumajandusele ülemineku ja erastamisega seotud kuritegude puhul

Kuriteoohvritele rahalise hüvitise maksmise seadus

Seadus, mis käsitleb juriidiliste isikute vastutust kuritegude eest

Amnestiaseadus

Kuritegeliku tulu ja väärteo toimepanemise tulemusena saadud tulu konfiskeerimist käsitlev seadus

Kriminaalkaristuse, karistusregistrisse kandmise ja rehabiliteerimise õiguslikke tagajärgi käsitlev seadus

Katseajaseadus

Kõige olulisemad tsiviil-, äri- ja haldusõiguse valdkonna õigusaktid

Tsiviilõigus

Täitemenetluse seadus

Vahekohtumenetluse seadus

Tasuta õigusabi seadus

Dokumentide tunnustamist käsitlev seadus

Lepitusmenetluse seadus

Pärimisseadus

Võlaõigusseadus

Tsiviilkohtumenetluse seadus

Omandi- ja muud asjaõigust käsitlev seadus

Äririimide rentimist ja ostmist käsitlev seadus

Kinnistusraamatuseadus

Seadus, mis käsitleb Horvaatia Vabariigi vastutust endises Jugoslaavia Föderatiivses Sotsialistlikus Vabariigis tekitatud kahju eest, mille eest kandis vastutust endine Jugoslaavia Föderatiivne Sotsialistlik Vabariik

Seadus, mis käsitleb Horvaatia Vabariigi vastutust Horvaatia relvajõudude ja korrakaitsejõudude liikmete poolt Horvaatia iseseisvussõja ajal tekitatud kahju eest

Seadus, mis käsitleb vastutust terroriaktide ja avalike meelevalduste käigus põhjustatud kahju eest

Seadus, mis käsitleb riigi omandisse kuuluva teatava kinnisvara käsutus- ja kasutusõiguse üleandmist teistele kasutajatele või füüsiliste ja juriidiliste isikute omandisse

Seadus, millega keelatakse teatavatel juriidilistel isikutel käsutada ja oma valdusesse võtta vara Horvaatia Vabariigi territooriumil

Seadus, mis käsitleb Horvaatia ja teiste riikide õigusnormide kollisiooni lahendamist teatavates õigussuhetes

Äriõigus

Pankrotiseadus

Äriühinguseadus

Kohturegistriseadus

Euroopa äriühingut ja Euroopa majandushuviühingut (EMHÜ) käsitlev seadus

Haldusõigus

Sundvõõrandamise seadus

Sundvõõrandamise ja hüvitise määramise seadus

Haldusvaidlusi käsitlev seadus

Jugoslaavia kommunistliku korra ajal konfiskeeritud varade eest hüvitise maksmist käsitlev seadus

Eeskirjad ja välislepingud, mis on seotud Jugoslaavia kommunistliku korra ajal konfiskeeritud varade eest hüvitise maksmist käsitleva seaduse kohaldamisega

Viimati uuendatud: 22/08/2016

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.